

Робоча програма дисципліни «Глобальна економіка»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Глобальна економіка

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

ОП 1: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях

ОП 2: Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Підсумковий контроль: залік

Призначення дисципліни

Дисципліна «Глобальна економіка» формує у студентів системне розуміння закономірностей і механізмів функціонування глобальної економічної системи. Курс охоплює теоретичні основи глобалізації, міжнародну торгівлю та фінанси, глобальні ринки, транснаціональні корпорації, цифрову економіку та стратегії сталого розвитку.

Дисципліна є базовою для підготовки бакалаврів зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» за обома освітніми програмами та забезпечує формування необхідних загальних і фахових компетентностей у сфері глобального економічного середовища управлінських інформаційних систем і технологій.

Загальні компетентності

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних оглядів, розрахункових робіт і презентацій з глобальної економіки

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у глобальному економічному контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння міжнародних альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів міжнародного бізнесу, обговорення глобальних проблем та спільного пошуку рішень

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати глобальні економічні явища, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію у сфері глобальної економіки; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки

Фахові компетентності

Розуміння глобальної економіки

Розуміння сутності глобальної економіки, її функцій та ролі в сучасному світі. Знання принципів функціонування глобальних ринків, міжнародного поділу праці, транснаціональних корпорацій та механізмів прийняття рішень в умовах глобалізації.

Аналіз міжнародних показників

Здатність аналізувати економічні показники на глобальному рівні: ВВП країн, платіжні баланси, валютні курси, індекси глобальної конкурентоспроможності та потоки прямих іноземних інвестицій.

Цифрова та сталий розвиток

Знання основ цифрової економіки, глобальних інформаційно-технологічних платформ, е-комерції та цілей сталого розвитку ООН (SDGs) в контексті глобального економічного середовища.

Студент повинен вміти: оцінювати позиції країн у глобальній економіці за ключовими індикаторами; визначати роль і функції міжнародних організацій у регулюванні глобальних процесів; характеризувати глобальні ринкові структури та конкурентне середовище; орієнтуватися в основах міжнародної торгової та фінансової політики; пояснювати вплив глобалізації на національні економіки та управлінські інформаційні системи.

Результати навчання

→ Пояснення глобальних категорій

Пояснювати сутність глобальних економічних категорій та явищ: глобалізація, міжнародна торгівля, валютний курс, платіжний баланс, ПІІ, транснаціональні корпорації та глобальна конкурентоспроможність.

→ Глобальні інституції та регулювання

Характеризувати міжнародні економічні організації (МВФ, СОТ, СБ, ООН), їх функції та вплив на глобальне регулювання, застосовувати методи оцінки позиції країни у глобальному середовищі.

→ Аналіз глобальних процесів

Аналізувати основні показники та тенденції розвитку глобальної економіки для виявлення можливостей і ризиків для суб'єктів господарювання.

→ Цифрова трансформація та ІТ-контекст

Орієнтуватися в тенденціях цифрової глобальної економіки; використовувати міжнародні бази даних та інформаційні ресурси для аналізу глобальних економічних процесів і прийняття обґрунтованих рішень.

Засади глобальної економіки та процеси глобалізації

Тема 1.1

Глобальна економіка як система: сутність, генезис та структура.
Передумови і чинники становлення глобальної економіки, рівні та ознаки глобалізації.

Тема 1.2

Теоретичні концепції глобалізації.
Основні школи глобалістики, сучасні теорії міжнародного поділу праці та порівняльних переваг.

Тема 1.3

Суб'єкти глобальної економіки.
Національні держави, транснаціональні корпорації, міжнародні організації (МВФ, СОТ, Світовий банк) та їх роль у глобальному регулюванні.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Глобальна економіка як система: сутність, генезис та структура

Лекція 1 (2 год.): Поняття глобальної економіки як якісно нового етапу розвитку світового господарства. Відмінність між світовою, міжнародною та глобальною економікою. Ознаки глобальної економіки: планетарний масштаб, взаємозалежність, інформаційна відкритість, єдиний ринковий простір.

Передумови та чинники глобалізації: науково-технічний прогрес (ІКТ, Інтернет), лібералізація торгівлі та капіталу, діяльність ТНК, розпад СРСР та розширення ринкової економіки. Позитивні та негативні наслідки глобалізації для країн з різним рівнем розвитку.

Ключові питання лекції

- Поняття та сутність глобальної економіки
- Відмінність глобальної, світової та міжнародної економіки
- Рівні глобалізації: компанія, галузь, країна, світ
- Передумови становлення глобальної економіки
- Позитивні та негативні наслідки глобалізації
- Індекси глобалізації (KOF, AT Kearney) та їх методологія

□ Глобальна економіка — це якісно новий етап розвитку світової економіки, що перетворюється на цілісний глобальний організм, утворений виробничо-збутовою, фінансовою та інформаційною мережею.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз Індексу глобалізації KOF: порівняння позицій України та 5 обраних країн. Побудова порівняльної таблиці за складовими (економічна, соціальна, політична глобалізація). Висновки щодо тенденцій.

Завдання 2. Кейс: аналіз позитивних та негативних наслідків глобалізації для IT-галузі України (аутсорсинг, доступ до глобальних платформ, вразливість до криз). Групова дискусія.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання матеріалу: Грінько І. М. «Глобальна економіка» [Електронний ресурс] / КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020 — розділ 1 «Поняття та сутність глобальної економіки»
- Підготовка порівняльної характеристики рівнів глобалізації на прикладі IT-компаній (локальна, національна, глобальна)
- Складання схеми «Структура глобальної економіки» з прикладами
- Пошук актуальних даних Індексу KOF Globalization на сайті kof.ethz.ch

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати поняття та структуру глобальної економіки, визначати рівні глобалізації та аналізувати позиції країн за індексами глобалізації.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Теоретичні концепції глобалізації та міжнародного поділу праці

Лекція 2 (2 год.): Основні наукові школи і теорії глобалізації: гіперглобалісти (Омае, Левітт), скептики (Хірст, Томпсон), трансформаціоналісти (Гелд, Макгрю). Теорії міжнародної торгівлі: меркантилізм, абсолютні переваги А. Сміта, порівняльні переваги Д. Рікардо, теорема Хекшера-Оліна, «новий» протекціонізм.

Міжнародний поділ праці (МПП): сутність, форми (загальний, часткова, одинична), фактори поглиблення МПП в умовах глобалізації. Глобальні ланцюги вартості (GVC): поняття, структура, участь країн, що розвиваються.

Ключові питання лекції

- Сутність та наукові школи глобалістики
- Теорія абсолютних переваг А. Сміта та порівняльних переваг Д. Рікардо
- Теорема Хекшера-Оліна та її сучасне значення
- Міжнародний поділ праці: форми та чинники розвитку
- Глобальні ланцюги вартості (GVC) та позиції ІТ-галузі
- Вплив цифрових технологій на МПП у ХХІ столітті

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок та порівняльний аналіз абсолютних і порівняльних переваг за умовними даними двох країн (виробництво двох товарів). Визначення взаємовигідної спеціалізації та умов торгівлі

Завдання 2. Аналіз глобального ланцюга вартості в ІТ-галузі: картування ланок (розробка ПЗ, виробництво обладнання, збут, підтримка). Визначення місця України

Завдання 3. Міні-дискусія: «Яку роль відіграє МПП у розвитку ІТ-аутсорсингу України?» — аргументація позиції

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. матеріалу: Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С. •
«Міжнародна економіка» (2022) — теми «Теорії МПП»,
«Порівняльні переваги»
- Підготовка аналітичної записки: «Місце України в глобальних •
ланцюгах вартості ІТ-сектору» (1–2 сторінки)
- Складання порівняльної таблиці теорій глобалізації та •
міжнародної торгівлі
- Пошук статистичних даних UNCTAD (unctad.org) щодо •
глобальних ланцюгів вартості

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати теорії міжнародного поділу праці, розраховувати порівняльні переваги та аналізувати структуру глобальних ланцюгів вартості.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Суб'єкти глобальної економіки та міжнародні організації

Лекція 3 (2 год.): Суб'єкти глобальної економіки: держави (класифікація за рівнем розвитку), транснаціональні корпорації (ТНК) — поняття, класифікація, роль у глобальному виробництві та торгівлі, індекс транснаціональності. Міжнародні економічні організації системи ООН: МВФ, Світовий банк, СОТ, ЮНКТАД — мандат, функції, інструменти впливу.

Регіональні інтеграційні об'єднання: ЄС, НАФТА/USMCA, АСЕАН, МЕРКОСУР — рівні інтеграції (зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз), переваги та виклики. Участь України в міжнародних організаціях.

Ключові питання лекції

1. Держава як суб'єкт глобальної економіки: класифікація країн
2. ТНК: поняття, роль, індекс транснаціональності ЮНКТАД
3. МВФ: функції, інструменти кредитування, умовність
4. СОТ: принципи, функції, механізм вирішення суперечок
5. Рівні регіональної економічної інтеграції
6. ЄС як найбільш розвинена інтеграційна структура
7. Угода про асоціацію Україна — ЄС: торговельні наслідки

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз діяльності ТНК в ІТ-секторі (Apple, Microsoft, Google, Samsung): порівняльна таблиця за показниками (обсяг зарубіжних активів, кількість країн присутності, індекс транснаціональності). Висновки щодо ролі ТНК у глобальній цифровій економіці.

Завдання 2. Кейс: аналіз наслідків Угоди про асоціацію Україна — ЄС для ІТ-галузі та фінансового сектору. Виявлення можливостей і ризиків.

Завдання 3. Тестування за темами модуля 1 (15 питань).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання матеріалу: Якименко І. Л., Петрашко Л. П. «Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти» — Київ : НУХТ, 2022 — розділ «Міжнародні економічні організації»
- Підготовка реферату: «Роль МВФ у подоланні глобальних фінансових криз» (3–4 сторінки)
- Аналіз рейтингу найбільших ТНК за даними ЮНКТАД (World Investment Report 2023/2024)
- Ознайомлення з текстом Угоди про асоціацію Україна — ЄС (розділ IV «Торгівля»)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати суб'єктів глобальної економіки, оцінювати роль міжнародних організацій та аналізувати наслідки регіональної інтеграції.

Глобальні ринки та міжнародна торгівля

Тема 2.1

Міжнародна торгівля товарами та послугами: структура, динаміка, сучасні тенденції. Торговельна політика держав: інструменти, тарифні та нетарифні обмеження.

Тема 2.2

Глобальний ринок праці та міжнародна міграція. Причини та наслідки трудової міграції, ремітанси, «відплив мізків», вплив на економіку країн-донорів та реципієнтів.

Тема 2.3

Глобальний ринок технологій та інтелектуальна власність. Міжнародний трансфер технологій, ліцензування, патентна система, цифровий розрив між країнами.

Тема 2.4

Глобальна конкурентоспроможність країн: методологія виміру (Індекс GCI Всесвітнього економічного форуму), чинники, порівняльний аналіз позицій країн.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Міжнародна торгівля та торговельна політика держав

Лекція 4–5 (4 год.): Міжнародна торгівля товарами: структура (за товарними групами: сировина, напівфабрикати, готова продукція, послуги), географічний розподіл, динаміка. Показники зовнішньої торгівлі: торговельний баланс, умови торгівлі (Terms of Trade), покриття імпорту експортом.

Торгівля послугами: класифікація за ГАТС (трансграничне постачання, споживання за кордоном, комерційна присутність, присутність фізичних осіб). Цифрові послуги та е-комерція як новий фронт глобальної торгівлі.

Торговельна політика

Інструменти торговельної політики: тарифні (мито — специфічне, адвалорне, комбіноване; тарифні квоти) та нетарифні (квоти, ліцензії, технічні стандарти, субсидії, антидемпінгові заходи). Аргументи «за» та «проти» вільної торгівлі. Торговельні конфлікти у XXI столітті (США — Китай).

Ключові формули

- Торговельний баланс = Експорт – Імпорт
- Умови торгівлі = $(\text{Індекс цін експорту} / \text{Індекс цін імпорту}) \times 100$
- Коефіцієнт покриття імпорту = $\text{Експорт} / \text{Імпорт} \times 100\%$

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок показників зовнішньої торгівлі України (торговельний баланс, умови торгівлі, коефіцієнт покриття) на основі статистичних даних Держстату та НБУ за 2022–2024 рр.
.Визначення тенденцій

Задача 2. Аналіз структури експорту/імпорту України за товарними групами. Порівняння з обраною країною ЄС.
.Виявлення структурних проблем та перспектив диверсифікації

Задача 3. Кейс: аналіз наслідків митних тарифів США на китайські ІТ-товари для глобальних ланцюгів постачання

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Kudina O., Seliverstova L. «International Economics and Global Trade Patterns» (2022) — розділ «Trade Policy Instruments»
- Виконання аналітичного завдання: аналіз торговельного балансу України за останні 3 роки з побудовою графіків динаміки (дані: ukrstat.gov.ua, bank.gov.ua)
- Підготовка есе: «Вплив торговельних воєн на глобальні ланцюги постачання ІТ-продукції»
- Розв'язання типових задач на розрахунок показників зовнішньої торгівлі (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та інтерпретувати показники зовнішньої торгівлі, аналізувати торговельну політику держав та її наслідки для глобальних ринків.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Глобальний ринок праці та міжнародна міграція

Лекція 6 (2 год.): Глобальний ринок праці: особливості формування, нерівність у рівнях зайнятості та заробітної плати між країнами. Міжнародна трудова міграція: причини (економічні, соціальні, воєнні), форми (тимчасова, постійна, сезонна), напрями міграційних потоків.

Наслідки міграції: для країн-донорів (ремітанси, «відплив мізків», демографічні зміни) та реципієнтів (заповнення ринку праці, соціальна напруга, технологічний трансфер). Ремітанси у глобальній економіці: обсяги, канали переказів.

Ринок IT-фахівців у глобальному вимірі

Специфіка глобального ринку IT-праці: висока мобільність фахівців, дистанційна зайнятість, аутсорсинг, хаб-економіка. «Відплив мізків» в IT-галузі України: масштаби, причини та заходи стримування.

- Індекс розвитку людського потенціалу (HDI) як індикатор
- Міжнародна організація праці (МОП) та глобальні стандарти
- Цифрова номадія як нова форма зайнятості в глобальній економіці

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз міграційних потоків ІТ-фахівців з України за даними відкритих джерел (LinkedIn, Eurostat, MOM). Побудова картосхеми напрямів міграції та оцінка обсягів ремітансів у відповідних сферах.

Завдання 2. Розрахунок та порівняльний аналіз Індексу HDI для 10 країн (дані ПРООН). Виявлення кореляції між HDI та обсягами ІТ-аутсорсингу.

Завдання 3. Кейс-дискусія: «Чи є відтік ІТ-фахівців з України в умовах воєнного часу незворотнім?» — аргументація позиції.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Лук'яненко Д. Г., Поручник А. М. «Глобальна економіка ХХІ століття: людський вимір» — КНЕУ, 2022 — розділ «Людський капітал у глобальній економіці»
- Підготовка аналітичної записки: «Міграція ІТ-фахівців з України: масштаби, причини та наслідки для цифрової економіки» (2 сторінки)
- Аналіз доповіді МОП «World Employment and Social Outlook» (2024)
- Розв'язання задач на розрахунок показників ринку праці (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати процеси міжнародної трудової міграції, оцінювати їх наслідки для країни та розуміти специфіку глобального ринку праці в ІТ-секторі.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Глобальний ринок технологій та інтелектуальна власність

Лекція 7 (2 год.): Міжнародний ринок технологій: поняття, структура (ринок патентів, ліцензій, ноу-хау, програмного забезпечення, технологічних послуг). Міжнародний трансфер технологій (МТТ): форми (ліцензування, франчайзинг, спільні підприємства, ПІІ, технічне сприяння), суб'єкти та мотиви.

Інтелектуальна власність (ІВ) у глобальній економіці: міжнародна система охорони ІВ (ВОІВ, угода ТРІПС/TRIPS). Патентна гонка між ТНК. Захист авторських прав у цифровому середовищі (DMCA, директива ЄС про авторське право).

Цифровий розрив та технологічне відставання

Цифровий розрив (digital divide): поняття, вимірювання (Індекс розвитку ІКТ МСЕ/ITU), чинники. Розрив між розвиненими країнами і тими, що розвиваються, у сфері доступу до технологій. Стратегії подолання цифрового розриву.

- Індекс інноваційного розвитку ВОІВ (GII): методологія та рейтинг
- Відкритий програмний код (open source) як інструмент дифузії технологій
- Штучний інтелект і патентне право: нові виклики

Тема 2.3–2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (3 год.)

Задача 1 (Тема 2.3). Аналіз Глобального індексу інновацій (GII) BOIV за поточний рік: порівняння позицій України, провідних ІТ-держав та країн ЄС. Виявлення сильних і слабких сторін інноваційної системи України.

Задача 2 (Тема 2.3). Кейс: аналіз ліцензійної моделі бізнесу великої ІТ-компанії (Microsoft, Oracle або SAP). Оцінка стратегії захисту інтелектуальної власності.

Завдання 3 (Тема 2.4). Аналіз Індексу глобальної конкурентоспроможності (GCI 4.0) Всесвітнього економічного форуму: позиції 10 країн за 12 стовпами конкурентоспроможності. Побудова порівняльної таблиці та висновки.

Тема 2.4 — Глобальна конкурентоспроможність (лекція 8, 2 год.)

Поняття глобальної конкурентоспроможності країни. Індекс GCI Всесвітнього економічного форуму (WEF): структура (12 стовпів, 4 блоки: базові умови, підсилювачі ефективності, інноваційні фактори). Позиції України у рейтингу GCI. Чинники підвищення національної конкурентоспроможності в цифрову епоху.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Khoroshun O. et al. «A cross-country study of economic globalization and growth». Investment Management and Financial Innovations. 2023. Vol. 20. Iss. 1. P. 250–264
- Підготовка аналітичної записки: «Позиція України в глобальних рейтингах конкурентоспроможності та інновацій»
- Аналіз GCI-звіту WEF (weforum.org) за поточний рік
- Розв'язання задач на аналіз показників глобальної конкурентоспроможності (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати глобальний ринок технологій, оцінювати конкурентоспроможність країн за індексом GCI та характеризувати систему захисту інтелектуальної власності.

Глобальні фінанси та міжнародні інвестиції

Тема 3.1

Глобальна фінансова система: структура, функції, суб'єкти.
Міжнародні фінансові ринки (валютний, фондовий, кредитний).
Офшорні фінансові центри.

Тема 3.2

Валютна система та валютні відносини. Еволюція міжнародних валютних систем, режими валютних курсів, фактори формування курсу, валютна політика та ризики.

Тема 3.3

Платіжний баланс країни: структура, методологія МВФ, аналіз поточного рахунку та рахунку капіталу. Зовнішній борг і боргова стійкість.

Тема 3.4

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ): поняття, форми, теорії, чинники залучення. Інвестиційний клімат країни та методи його оцінки.
Фінтех у глобальній економіці.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Глобальна фінансова система та міжнародні фінансові ринки

Лекція 9–10 (4 год.): Глобальна фінансова система: поняття, структура (міжнародні фінансові ринки, міжнародні фінансові організації, національні фінансові системи). Суб'єкти: ТНБ, хедж-фонди, суверенні фонди добробуту, центральні банки. Функції: перерозподіл капіталу, управління ризиками, забезпечення ліквідності.

Міжнародний валютний ринок (FOREX): учасники, інструменти (спот, форвард, своп, опціон), обсяги торгів. Міжнародний фондовий ринок: провідні біржі (NYSE, NASDAQ, LSE, TSE), фондові індекси (S&P 500, FTSE 100, DAX). Офшорні фінансові центри: поняття, ознаки, роль у глобальних фінансах.

Ключові питання лекції

- Структура та функції глобальної фінансової системи
- Міжнародний валютний ринок FOREX: учасники та інструменти
- Глобальний фондовий ринок: провідні біржі та індекси
- Міжнародний кредитний ринок: євровалюти та єврооблігації
- Офшорні фінансові центри: класифікація та критика
- Глобальні фінансові кризи: 1997–1998, 2008–2009, COVID-19
- Роль МВФ та Базельського комітету у регулюванні фінансів

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз динаміки провідних фондових індексів (S&P 500, NASDAQ, MSCI World) за 2022–2024 рр. Виявлення кореляції між глобальними подіями та ринковими змінами. Побудова графіків.

Задача 2. Аналіз структури активів та пасивів провідного транснаціонального банку (JPMorgan Chase або HSBC) як ключового суб'єкта глобальних фінансових ринків.

Задача 3. Кейс: вплив глобальної фінансової кризи 2008–2009 рр. на банківський сектор України — аналіз механізмів передачі кризи та антикризових заходів.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Стойко О. Я., Дема Д. І. «Фінанси» — Житомир : Університет «Полісся», 2024 — розділ «Міжнародні фінанси»
- Виконання аналітичного завдання: дослідження ролі офшорних фінансових центрів у відмиванні капіталів та глобальних зусиль щодо їх регулювання (FATF, OECD)
- Підготовка таблиці «Порівняльна характеристика міжнародних фінансових ринків»
- Пошук актуальних даних на сайтах IMF (imf.org), BIS (bis.org)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати структуру глобальної фінансової системи, аналізувати динаміку міжнародних фінансових ринків та оцінювати роль їхніх суб'єктів.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Валютна система та валютні відносини

Лекція 11 (2 год.): Міжнародна валютна система: поняття, елементи (резервні активи, валютний курс, конвертованість). Еволюція: золотий стандарт (1870–1914), Бреттон-Вудська система (1944–1973), Ямайська (з 1976). Поняття СДР (SDR).

Режими валютних курсів: фіксований (жорсткий, регульований), плаваючий (вільний, кероване плавання), доларизація, валютний союз (Єврозона). Фактори формування валютного курсу: рівень цін, відсоткові ставки, платіжний баланс, очікування. Теорія паритету купівельної спроможності (ПКС/PPP).

Валютна політика та ризики

Валютна політика держав та центральних банків: цілі, інструменти (відсоткова ставка, валютні інтервенції, резервні вимоги). Валютна політика НБУ. Валютні ризики в міжнародному бізнесі та IT-компаніях: транзакційний, трансляційний, економічний. Методи хеджування (форварди, свопи, опціони).

Ключові формули

- ПКС: $E = P_1 / P_2$ (відношення рівнів цін)
- Реальний обмінний курс = Номінальний $\times (P^* / P)$
- Непокритий відсотковий паритет: $i = i^* + (E^e - E) / E$

Тема 3.2–3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (3 год.)

Задача 1 (Тема 3.2). Розрахунок реального обмінного курсу гривні до долара США та євро за даними НБУ та Держстату за 2022–2024 рр. Аналіз відхилення від ПКС. Висновки щодо впливу на конкурентоспроможність українського ІТ-експорту.

Задача 2 (Тема 3.2). Кейс: оцінка валютного ризику ІТ-компанії, що отримує доходи у доларах США та несе витрати у гривнях. Розробка стратегії хеджування.

Завдання 3 (Тема 3.3). Аналіз платіжного балансу України за поточний рік (дані НБУ): структура поточного рахунку, рахунку капіталу та фінансового рахунку. Виявлення ключових дисбалансів.

Тема 3.3 — Платіжний баланс (лекція 12, 2 год.)

Платіжний баланс (ПБ) країни: поняття, структура за методологією МВФ ВРМБ (поточний рахунок — товари, послуги, первинні та вторинні доходи; рахунок капіталу; фінансовий рахунок). Зовнішній борг: поняття, показники боргової стійкості (борг/ВВП, борг/Експорт, обслуговування боргу). Боргова криза та реструктуризація.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Mishchenko V., Lysenko R. «International Financial Relations» — Київ, 2023 — розділи «Валютні системи», «Платіжний баланс»
- Аналіз платіжного балансу України (bank.gov.ua) за останній звітний рік
- Підготовка реферату: «Боргова стійкість України в умовах воєнного стану: виклики та міжнародна підтримка»
- Розв'язання задач на розрахунок показників ПБ та валютного курсу (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати показники валютного курсу, аналізувати структуру платіжного балансу та оцінювати валютні ризики в контексті міжнародного бізнесу.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Прямі іноземні інвестиції та інвестиційний клімат

Лекція 13 (2 год.): Прямі іноземні інвестиції (ПІІ): поняття, відмінність від портфельних, форми (greenfield, злиття та поглинання, спільні підприємства). Теорії ПІІ: теорія монополістичних переваг (Хаймер), еклектична парадигма Даннінга (OLI), теорія інтерналізації. Мотиви ТНК: пошук ресурсів, ринків, ефективності, стратегічних активів.

Фінтех у глобальній економіці: поняття, сегменти (платіжні системи, криптовалюти, блокчейн, робото-консультанти, цифровий банкінг). Вплив фінтеху на традиційні фінансові послуги та глобальні ПІІ у сфері технологій.

Інвестиційний клімат та його оцінка

Інвестиційний клімат країни: поняття, чинники (макроекономічна стабільність, верховенство права, якість інфраструктури, якість людського капіталу, захист ПІІ). Методи оцінки: Doing Business (Світовий банк), Індекс інвестиційного клімату ЮНКТАД, рейтинги кредитних агентств (Moody's, S&P, Fitch).

Ключові формули

- Строк окупності (PP) = Інвестиції / Річний грошовий потік
- $NPV = \sum (CF_t / (1+r)^t) - I_0$
- Індекс прибутковості $PI = NPV / I_0 + 1$

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок NPV та терміну окупності іноземного інвестиційного проекту в IT-сектор при заданій ставці дисконтування з урахуванням валютного ризику. Вибір між двома альтернативними проектами та обґрунтування рішення.

Задача 2. Аналіз динаміки ПІІ в Україну за 2020–2024 рр. (дані НБУ, ЮНКТАД): за секторами, країнами-донорами, формами. Виявлення тенденцій і чинників змін.

Задача 3. Кейс: оцінка потенціалу фінтех-стартапу з України для залучення міжнародних венчурних інвестицій — аналіз конкурентних переваг та ризиків.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: UNCTAD «World Investment Report 2024» — розділи «Global FDI Trends», «Investment in Digital Economy» (unctad.org)
- Підготовка реферату: «Прямі іноземні інвестиції в IT-сектор України: стан, проблеми та перспективи залучення»
- Аналіз інвестиційного клімату України за рейтингом Doing Business та альтернативними індексами
- Розв'язання задач на розрахунок NPV, PP, PI для міжнародних проектів (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє оцінювати ефективність міжнародних інвестиційних проектів, аналізувати динаміку ПІІ та характеризувати інвестиційний клімат країни.

Цифрова економіка, сталий розвиток та глобальні виклики

Тема 4.1

Цифрова глобальна економіка: платформи, е-комерція, хмарні обчислення, штучний інтелект. Цифрова трансформація бізнесу та державного управління.

Тема 4.2

Сталий розвиток у глобальному контексті: Цілі сталого розвитку ООН (SDGs), ESG-критерії, зелена економіка, кліматична фінансова архітектура (Паризька угода, CBAM ЄС).

Тема 4.3

Глобальні економічні кризи та механізми антикризового регулювання. Трансмісія криз, роль міжнародних організацій, антикризова політика держав.

Тема 4.4

Україна в глобальній економіці: позиції, виклики та стратегії інтеграції. Повоєнне відновлення у глобальному вимірі, перспективи євроінтеграції.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Цифрова глобальна економіка

Лекція 14–15 (4 год.): Цифрова економіка: поняття, складові (е-комерція, платформна економіка, хмарні обчислення, Інтернет речей, штучний інтелект, великі дані). Вимір цифрової економіки: методологія ОЕСР та IMF. Частка цифрових послуг у глобальній торгівлі.

Глобальні цифрові платформи: бізнес-модель (мережеві ефекти, монополізація, cross-subsidization), регулювання (DSA/DMA ЄС, антимонопольні розслідування). Роль IT-компаній України у глобальному аутсорсингу. Штучний інтелект і майбутнє праці: прогнози МОП та Всесвітнього банку.

Цифрова трансформація у фінансах та обліку

Цифрова трансформація фінансового сектору: блокчейн та смарт-контракти в міжнародних розрахунках, цифрові валюти центральних банків (CBDC), автоматизація бухгалтерського обліку засобами ШІ. Значення для спеціальностей «Фінанси» та «Облік» в умовах глобалізації.

- Регулювання ШІ: EU AI Act та глобальний вимір
- Кібербезпека як елемент глобальної економічної безпеки
- Цифрові ринки та регулювання монополій (GAFAM)

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (3 год.)

Завдання 1. Аналіз бізнес-моделі глобальної цифрової платформи (Amazon, Alibaba або Booking.com): механізм мережевих ефектів, монетизація, географічна присутність, ринкова частка. Оцінка впливу на традиційні галузі.

Завдання 2. Кейс: цифрова трансформація фінансового сектору — аналіз впровадження CBDC (цифрова гривня / e-UAH) НБУ та порівняння з досвідом 3 інших країн.

Завдання 3. Дослідження: оцінка потенціалу IT-аутсорсингу України для глобальних ринків — рейтинги, конкурентні переваги, загрози (дані Statista, IT Ukraine Association).

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання: IMF «World Economic Outlook 2024» — розділ «Digitalization and Global Economy» (imf.org)
- Підготовка аналітичної записки: «IT-галузь України у глобальній цифровій економіці: позиції та перспективи» (2–3 сторінки)
- Аналіз звіту IT Ukraine Association «Ukrainian IT Industry Report 2023/2024»
- Підготовка есе: «Штучний інтелект і майбутнє фінансових та облікових професій у глобальному вимірі»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати тенденції цифрової глобальної економіки, аналізувати бізнес-моделі платформ та оцінювати вплив цифрової трансформації на фінансовий сектор.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Сталий розвиток у глобальному контексті

Лекція 16 (2 год.): Концепція сталого розвитку: передісторія (доповідь Брундтланд, 1987), три виміри (економічний, соціальний, екологічний). Цілі сталого розвитку ООН (SDGs, 2015–2030): 17 цілей, механізми моніторингу (Добровільні національні огляди). Позиція України у досягненні SDGs.

ESG-критерії в глобальних інвестиціях: Environmental, Social, Governance — поняття, стандарти (GRI, SASB, TCFD), ESG-рейтинги. Зелена економіка та декарбонізація: вуглецевий ринок ЄС (EU ETS), Паризька угода (2015), Mechanism CBAM.

Сталий розвиток та ІКТ-сектор

Роль ІКТ у досягненні цілей сталого розвитку: цифровізація як каталізатор SDGs (ціль 9, 16, 17). Вуглецевий слід ІТ-індустрії: споживання енергії дата-центрами, е-відходи (e-waste). Ініціативи великих ІТ-компаній щодо вуглецевої нейтральності (Google, Microsoft net-zero commitment).

- Зелені облигації (green bonds) та ESG-фінансування
- Таксономія ЄС для сталих інвестицій
- Корпоративна соціальна відповідальність у глобальному вимірі

Теми 4.2–4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (3 год.)

Завдання 1 (Тема 4.2). Аналіз ESG-звіту великої глобальної ІТ-компанії (Microsoft, Google або Amazon): оцінка відповідності критеріям сталого розвитку, виявлення кращих практик та застосовність для українських компаній.

Завдання 2 (Тема 4.2). Оцінка прогресу України у досягненні SDGs за даними ООН: побудова порівняльної таблиці за 5 обраними цілями (SDG 4, 8, 9, 13, 17), аналіз динаміки, висновки.

Завдання 3 (Тема 4.3). Кейс: аналіз передачі глобальної фінансової кризи 2020 р. (COVID-19) на економіку України — канали трансмісії, антикризові заходи уряду та МВФ, наслідки для ІТ-галузі.

Тема 4.3 — Глобальні кризи (лекція 17, 2 год.)

Глобальні економічні кризи: природа, класифікація, механізми передачі (торговельні, фінансові, очікувальні канали). Системні кризи ХХІ ст.: азійська (1997–98), глобальна фінансова (2007–09), COVID-19 (2020), енергетична (2021–23). Антикризове регулювання: інструменти МВФ, ФРС, ЄЦБ, G20.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання: Якименко І. Л., Петрашко Л. П. «Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти» — Київ : НУХТ, 2022 — розділи «SDGs», «Зелена економіка»
- Підготовка аналітичної записки: «Реалізація Цілей сталого розвитку в Україні: виклики воєнного часу та повоєнні перспективи»
- Ознайомлення з Паризькою угодою та National Recovery Plan Ukraine 2022
- Підготовка таблиці «Порівняльний аналіз антикризових заходів під час криз 2008–2009 та COVID-19 для України»

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати ESG-критерії, оцінювати прогрес у досягненні SDGs та характеризувати механізми передачі та подолання глобальних криз.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Україна в глобальній економіці: позиції, виклики та стратегії інтеграції

Лекція 18 (2 год.): Місце України у глобальній економіці: позиції за ключовими індикаторами (ВВП ПКС, ВВП на душу населення, частка у світовому експорті, індекси конкурентоспроможності, HDI). Структура зовнішньої торгівлі України: основні партнери (ЄС, Азія, США), товарна структура (агро, метали, IT-послуги, хімія).

Євроінтеграція України: хронологія (Угода про асоціацію 2014/2017, статус кандидата ЄС 2022, переговори про вступ з 2024). Наслідки членства в ЄС для фінансового та IT-секторів. Повоєнне відновлення у глобальному вимірі: Plan Ukraine, підтримка МВФ/ЄС/СБ.

Стратегії інтеграції та конкурентні переваги

Конкурентні переваги України у глобальній економіці: людський капітал у сфері IT, агропромисловий потенціал, географічне положення, природні ресурси. Стратегічні пріоритети: цифровізація, зелена енергетика, євроінтеграція, розвиток IT-аутсорсингу. Ризики: демографічна криза, корупція, залежність від зовнішньої допомоги, воєнна невизначеність.

- Індекс сприйняття корупції Transparency International: позиція України
- Рейтинг Doing Business/Business Ready як орієнтир реформ
- Угода DCFTA та її вплив на торгівлю послугами

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (3 год.)

Завдання 1. Комплексний аналіз позиції України у глобальній економіці: побудова «конкурентного профілю» за 10 індикаторами (ВВП ПКС, GCI, HDI, Doing Business, ІКТ-індекс, GII, KOF, торговельний баланс, ПІІ, індекс корупції). Порівняння з 5 країнами.

Завдання 2. Розробка стратегії євроінтеграційного позиціонування ІТ-компанії або фінансової установи України на ринку ЄС: SWOT-аналіз, ключові заходи, KPI.

Завдання 3. Підсумкова дискусія: «Яке місце займатиме Україна у глобальній економіці 2030–2040 рр. за умови успішної євроінтеграції та повоєнного відновлення?»

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання: Мінекономіки України «Стратегія економічного зростання до 2032 року» (me.gov.ua) — ключові напрями цифровізації та євроінтеграції
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: оцінка позицій України у глобальній економіці за системою індикаторів (8–10 сторінок)
- Підготовка презентації: «Стратегія інтеграції обраного сектору (ІТ або фінанси) України у глобальний ринок» (12–15 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до підсумкового контролю (залік)

Очікуваний результат: студент вміє комплексно оцінювати позиції України у глобальній економіці, розробляти стратегії євроінтеграції та обґрунтовувати конкурентні переваги у глобальному середовищі.

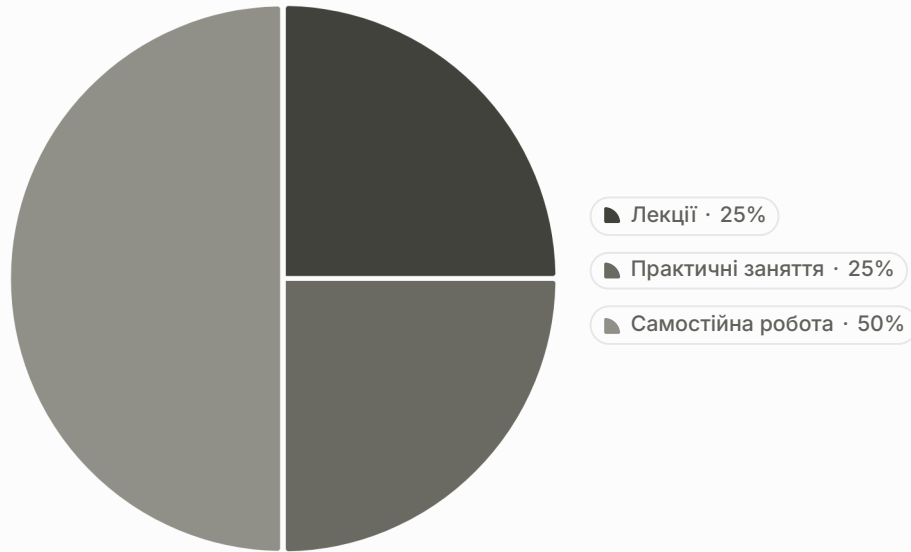
Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Глобальна економіка як система	2	2	5
	Тема 1.2 – Теорії глобалізації та МПП	2	2	5
	Тема 1.3 – Суб'єкти та інституції	2	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Міжнародна торгівля	4	2	5
	Тема 2.2 – Ринок праці та міграція	2	2	5
	Тема 2.3–2.4 – Технології та конкурентоспроможність	4	3	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Фінансова система	4	2	5
	Тема 3.2–3.3 – Валюта та платіжний баланс	4	3	5
	Тема 3.4 – ПІІ та фінтех	2	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 – Цифрова економіка	4	3	6
	Тема 4.2–4.3 – Сталий розвиток та кризи	4	3	6
	Тема 4.4 – Україна в глобальній економіці	2	4	6
Разом		30	30	60

Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, статистичних даних і прикладів із глобальної практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, розв'язання задач, аналіз кейсів міжнародного бізнесу, дискусії та захист аналітичних проектів.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з міжнародними базами даних. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з глобальної економіки (Грінко, Лук'яненко, Поручник та ін.), міжнародними доповідями МВФ, ЮНКТАД, ВЕФ та науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (платіжний баланс, NPV міжнародних проектів, валютний курс); аналітичних завдань (порівняльний аналіз країн, рейтинги глобальної конкурентоспроможності); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань глобального економічного середовища.

Робота з міжнародними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: МВФ (imf.org), СОТ (wto.org), ЮНКТАД (unctad.org), ВЕФ (weforum.org), НБУ (bank.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua), Мінекономіки (me.gov.ua). Аналіз міжнародних звітів, пошук актуальних даних для навчальних завдань.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові задачі).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне аналітичне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз показників глобальної економіки). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

Проводиться після завершення кожного змістовного модуля

3

Підсумковий контроль — Залік

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування або письмова контрольна робота.

Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F). Оцінка «зараховано» відповідає 60 і більше балам.

Методи викладання

Викладання дисципліни «Глобальна економіка» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів, обліку та управлінських інформаційних систем в умовах глобалізованого середовища.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, статистичних даних, рейтингів та прикладів із глобальної практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних ситуацій у глобальній економіці (торговельні конфлікти, валютні кризи, стратегії ТНК, ПІІ в ІТ-сектор); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Практичні задачі

Розрахункові вправи за темами (платіжний баланс, валютний курс, NPV міжнародних проектів, показники торговельного балансу); відпрацювання алгоритмів розв'язання.

Дискусії

Обговорення актуальних проблем глобальної економіки (цифрова трансформація, ESG, воєнні ризики для ланцюгів постачання, євроінтеграція України); розвиток критичного мислення та аргументації.

Міжнародні бази даних

Практична робота з ресурсами МВФ, ЮНКТАД, ВЕФ, ВОІВ, СОТ, НБУ, Держстату: пошук, опрацювання та інтерпретація статистичних даних для навчальних завдань та аналітичних записок.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку, критичного аналізу та систематизації міжнародної економічної інформації.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітніми програмами спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» — «Фінанси, банківська справа та страхування» та «Облік і оподаткування» в управлінських інформаційних системах і технологіях.

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2022–2024 рр.)

1

Грінько І. М.

Глобальна економіка [Електронний ресурс] : підручник / І. М. Грінько ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. — Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. — 111 с. URL: [ied.kpi.ua](#)

2

Лук'яненко Д. Г., Поручник А. М. (ред.)

Глобальна економіка ХХІ століття: людський вимір : монографія. — Київ : КНЕУ, 2022. — 421 с.

3

Якименко І. Л., Петрашко Л. П.

Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с.

4

Стойко О. Я., Дема Д. І.

Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.

5

Khoroshun O., Olasiuk H., Rokocha V., Kumar S.

A cross-country study of the direct and inverse relationship between economic globalization and growth. Investment Management and Financial Innovations. — 2023. — Vol. 20. Iss. 1. — P. 250–264. doi:10.21511/imfi.20(1).2023.22

6

Kudina O., Seliverstova L.

International Economics: Theory and Practice : навч. посіб. — Київ : Університет «КРОК», 2023. — 198 с.

7

IMF

World Economic Outlook 2024. — Washington : International Monetary Fund, 2024. URL: [imf.org/en/Publications/WEO](#)

8

UNCTAD

World Investment Report 2024: Investment Facilitation and Digital Economy. — Geneva : United Nations, 2024. URL: [unctad.org/wir](#)

9

WEF

The Global Competitiveness Report 2023–2024. — Geneva : World Economic Forum, 2024. URL: [weforum.org/publications](#)

10

WIPO

Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship. — Geneva : WIPO, 2024. URL: [globalinnovationindex.org](#)

11

Пилипенко Ю. І., Дубей Ю. В.

Міжнародний бізнес у системі трансферу технологій. Економічний вісник Дніпровської політехніки. — 2022. — № 1 (77). — С. 119–125. doi:10.33271/ebdut/77.119

12

IT Ukraine Association

Ukrainian IT Industry Report 2023/2024. — Київ : IT Ukraine Association, 2024. URL: [itukraine.org.ua](#)

Нормативно-правова база

- Угода про асоціацію Україна — ЄС
[zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011](#)
- Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»
[zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12](#)
- Паризька угода про зміну клімату
[zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161](#)

Офіційні міжнародні ресурси

Міжнародний валютний фонд imf.org	ЮНКТАД unctad.org
Всесвітній економічний форум weforum.org	СОТ (WTO) wto.org
Національний банк України bank.gov.ua	Державна служба статистики ukrstat.gov.ua
Міністерство економіки України me.gov.ua	